

نرخ ارز

در اقتصاد ایران

در فروردین ماه ۱۴۰۳، اعضای گروه واتس‌آپی هاما که متشکل از استادان و مدیران و مالکان بنگاه‌هاست، و همکاری گسترده‌ای با آکادمی دانیان دارد، عنوان «ارز در اقتصاد» را به مدت ۱۰ روز مورد گفتگو قرار دادند. خلاصه‌ی این گفتگوهای ۲۲۲ صفحه و ۱۵۰۰۰ کلمه‌ای در اختیار آکادمی دانیان قرار گرفت که در منظر قضاوت کاربران گذاشته شود. به دلیل گستردگی بحث، در تهیه‌ی خلاصه‌ی گفتگوها از سطح بالاتری از کلی‌نویسی استفاده شده تا جمع‌بندی به شکل بهتری اشتراکات بیش از هزار عضو گروه را انعکاس دهد. آکادمی دانیان مصمم است که سایر مطالب تولیدی گروه را هم در صفحات خود انعکاس دهد.

طی ۱۰ روز بحث در گروه واتساپی هاما، اعضا به بررسی جامع و فراگیر موضوعات مرتبط با ارز و تأثیرات آن بر اقتصاد ایران پرداختند. این گفتگوها شامل تحلیل‌های اقتصادی، پیش‌بینی‌های نرخ ارز، تأثیر سیاست‌های داخلی و خارجی، و مسائل مرتبط با ارز چندنرخی بود. خلاصه‌ای از مهم‌ترین مباحث مطرح‌شده در این گفتگوها را در زیر مطالعه فرمایید.

روند قیمت دلار و پیش‌بینی تغییرات آن

پیش‌بینی قیمت دلار:

اعضا بر این باور بودند که قیمت دلار تا پایان سال ۱۴۰۳ بین ۹۵ تا ۱۲۰ هزار تومان خواهد بود، هرچند برخی اعضا به دقت چنین پیش‌بینی‌هایی اعتراض داشتند و تأکید می‌کردند که این نرخ باید از نتایج تحقیقات اقتصادسنجی به دست آید، نه از حدس و گمان‌های شخصی.

عوامل تأثیرگذار:

تورم، شرایط سیاسی داخلی و خارجی، تحریم‌ها، و سیاست‌های اقتصادی مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر قیمت دلار عنوان شدند. تحریم‌ها، خروج سرمایه، و سیاست‌های اقتصادی دولت و بانک مرکزی نیز بر این نرخ تأثیر می‌گذارند.

نقدینگی و تورم:

افزایش نرخ ارز اغلب به دلیل تورم، رشد نقدینگی، و سیاست‌های بودجه‌ای و پولی دولت است. اعضا بر این باور بودند که در سال‌های اخیر رشد نرخ ارز از نرخ تورم و رشد نقدینگی عقب‌نمانده و ارز زیر قیمت نبوده است.

۲. تک‌نرخی کردن ارز

برون‌رفت از نابسامانی‌های اقتصادی:

اعضا معتقد بودند تک‌نرخی کردن ارز بسیاری از مشکلات اقتصادی کشور را رفع می‌کند. با وجود نظام چندنرخه، فساد و رانت ارزی به وجود می‌آید و این وضعیت به مشکلات ساختاری اقتصاد دامن می‌زند.

موانع و چالش‌ها:

مشکلاتی چون فشارهای اقتصادی و سیاسی و ناتوانایی دولت در مدیریت نرخ ارز تک‌نرخه از چالش‌های اساسی در این زمینه عنوان شد.

۳. عوامل تأثیرگذار بر نرخ ارز

عوامل اقتصادی:

نرخ بهره، تعادل تجاری، رشد اقتصادی، و سیاست‌های پولی و مالی دولت از عوامل مهم اقتصادی تأثیرگذار بر نرخ ارز شناخته شدند.

عوامل سیاسی و روانی:

تحریم‌ها، تغییرات سیاسی، و عدم اعتماد عمومی به سیاست‌های اقتصادی نیز به شدت بر نرخ ارز تأثیر می‌گذارند. اعضا بر این باور بودند که نرخ ارز علاوه بر عوامل اقتصادی، به عوامل روانی و انتظارات مردم نیز وابسته است.

۴. پیش‌بینی قیمت ارز در سال ۱۴۰۳

کاهش رشد نقدینگی:

اعضا انتظار داشتند با کاهش رشد نقدینگی و آرام‌گرفتن نرخ تورم، نرخ دلار نیز به صورت کنترل‌شده افزایش یابد. البته با توجه به سیاست‌های پولی جاری بانک مرکزی، اعضا انتظار کاهش چشمگیر نرخ تورم در سال ۱۴۰۳ را نداشتند.

نظام ارزی شناور مدیریت شده:

از سال ۱۳۸۱، نظام ارزی ایران به «شناور مدیریت شده» تغییر یافته است و این به بانک مرکزی اجازه می‌دهد با خرید و فروش ارز در بازار مداخله کند.

مداخلات بانک مرکزی و دولت

سیاست‌های پولی:

اعضا درباره‌ی اثرات مداخلات بانک مرکزی و دولت در بازار ارز بحث کردند. این مداخلات شامل تغییر در پایه‌ی پولی، نرخ‌های بهره، و انتظارات تورمی است. هم‌چنین به نقش تراستی‌ها در کنترل بازار ارز و ابزارهای مداخله‌ی آنها اشاره شد.

نظام ارزی شناور مدیریت شده:

از سال ۱۳۸۱، نظام ارزی ایران به شناور مدیریت شده تغییر یافته است و این به بانک مرکزی اجازه می‌دهد با خرید و فروش ارز در بازار مداخله کند.

ارتباط نرخ ارز با بازارهای دیگر

ارتباط با بازار مسکن:

قیمت ارز با قیمت مسکن در ایران ارتباط مستقیم دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد قیمت مسکن و ارز با فاصله‌ی زمانی چندماهه حرکت‌های متقارن دارند و افزایش یا کاهش قیمت ارز بر قیمت مسکن تأثیرگذار است. از آنجا که بخش قابل‌ملاحظه‌ای از معاملات در بازار مسکن برای سرمایه‌گذاری است و نه مصرف، در سال‌های اخیر قیمت مسکن با سرعت بیشتری از قیمت ارز تبعیت می‌کند.

رمز ارزها:

در شرایط عدم اطمینان و ممنوعیت و محدودیت خرید و فروش ارزهای خارجی، بخشی از تقاضا به سوی رمزارزها، به‌ویژه تتر، هدایت شده است.

تأثیر رویدادهای سیاسی و نظامی

رویدادهای غیرمنتظره:

حملات نظامی یا تغییرات سیاسی سریع به جهش فوری قیمت دلار منجر می‌شود. این تأثیر بیشتر از افزایش ریسک‌گریزی و تقاضا برای ارزهای ایمن‌تر ناشی می‌شود تا تغییرات اقتصادی مستقیم.

راهکارهای پیشنهادی

سیاست تعدیل نرخ شناور:

پیشنهاد شده بود که نرخ ارز پس از تثبیت اولیه به صورت روزانه به میزان مشخصی افزایش یابد تا امکان پیش‌بینی‌پذیری برای فعالان اقتصادی فراهم شود. این سیاست به عنوان «تعدیل نرخ شناور» نامیده شد.

مدیریت انتظارات:

مدیریت انتظارات عمومی و روانشناسی بازار نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و باید در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و ارزی باید راهکارهای مالی رفتاری مورد توجه قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

بحث‌های مطرح‌شده در گروه واتس‌آپی‌ها ما نشان‌دهنده‌ی پیچیدگی موضوع نرخ ارز و تأثیرات گسترده‌ی آن بر اقتصاد ایران است. عوامل اقتصادی، سیاسی، و روانی همه در تعیین نرخ ارز مؤثرند و سیاست‌گذاری‌های دقیق و کارآمد در این زمینه به بهبود وضعیت اقتصادی کشور کمک می‌کند. اعضا بر لزوم تک‌نرخ‌ی کردن ارز، مدیریت مناسب نقدینگی، و استفاده از سیاست‌های پولی و ارزی کارآمد تأکید داشتند تا اقتصاد ایران بتواند از نوسانات شدید ارز کاسته و به سمت ثبات حرکت کند.

تهران، خیابان ملاصدرا،
خیابان شیرازی شمالی، کوچه
زاینده رود غربی، پلاک ۳
۰۲۱-۸۴۰۰۸

www.danayan.com